№ 264 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 1 | 1904 | ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 1 № 264

ԵՐԵՍՈՒՆԵՐԿՈՒԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Տարեկան գինը 10 ռուբլի. կէս տարվանը 6 ռուբ.
Առանձին համարները 5 կոպէկով.
Թիֆլիսում գրվում են խմբագրատան մէջ.
Մեր հասցէն. Тифлисъ, редакція «Мшакъ».
կամ Tiflis, Rédaction «Mschak».
Տէլէֆօն № 253.

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(բացի կիրակի և տօն օրերից).
Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզւով.
Յայտարարութիւնների համար վճարում են
իւրաքանչիւր տողատեղին 10 կօպէկ.
Տէլէֆօն № 253.

Հինգշաբթի, դեկտեմբերի 2 ին

ՍՏԵՓԱՆ ՊԱՒԼՕՎԻՉ ԶԵԼԻՆՍԿՈՒ

մահվան քառասունքին պատարագ կը մատուցվի գերեզմանատան եկեղեցում և հոգեհանգիստ կը կատարվի գերեզմանի վրա։ Պատարագի սկիզբն է 9 ժամին, որի մասին յայտնում է հանգուցեալի քոյր Ալեքսանդրա Պավլօվնա Րօղիօնօվան։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Հոսանքի ենթականեր.— ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Նկարչական ցուցահանդէս. Մի նոր առաջարկութիւն. Համակրելի սկզբունք. Ներքին լուրեր.—ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Պատերազմի շուրջը. Արտաքին լուրեր.—ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ.—ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.—ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ. Խօլերայի առիթով։

ՀՈՍԱՆՔԻ ԵՆԹԱԿԱՆԵՐ

Ոչ մի բան այնքան տխուր և վտանգաւոր չէ, որքան մարդկանց հայեացքների և համոզմունքների խախուտ և երերուն դրութիւնը։ Մի ցաւ և մի դժբաղդութիւն է, երբ մարդկանց վերաբերմունքը դէպի հասարակական այս կամ այն երեւոյթը պայմանաւորվում է ոչ որոշ աշխարհայացքի ազդեցութեամբ, այլ տիրող հոսանքի թելադրութեամբ, րոպէի քմահաճոյքով, մասնաւոր շահերի և հաշիւների դրդումներով։

Մենք արձանագրել ենք և նորից անհրաժեշտ ենք համարում արձանագրել, որ մեր երիտասարդութեան շրջաններում յաճախ պատահում ենք անձնաւորութիւնների, որոնք պարտաւոր չեն համարում ամուր և անսասան մնալ որոշ գաղափարական պահանջների վերաբերութեամբ և շատ շուտ ենթարկվում են կեանքի հոսանքների բազմատեսակ ընթացքներին։

Մի հասարակութիւն անկարող է առաջ գնալ, երբ նա չունի գաղափարական յենակէտ, երբ նա չունի հասարակական հաւատի հանգանակ իր համար։ Այդպիսի հասարակութիւնը մշտապէս կը տարուբերվի, կը տատանվի և այդ պատճառով նա առաջ կը բերէ մի շարք թիւրիմացութիւններ, որոնք կարող են նոյն իսկ վտանգաւոր և կործանիչ նշանակութիւն ունենալ այդ հասարակութեան համար։

Ճիշդ է, թոյլ ուղեղների, շահախնդիր անձանց, օպօրտիւնիստների համար ամենևին ձեռնտու չեն գաղափարական պարտաւորութիւնները և նրանք ամենևին տրամադրութիւն չունեն նպաստելու աւելի բարւոք բարոյական դրութեան հաստատվելուն։ Դա հասկանալի է։ Սակայն մենք չենք կարող հաշտվել այն տխուր իրականութեան հետ, որտեղ տեսնում ենք, ինչպէս հոսանքի ենթակայ անձինք և օպօրտիւնիստները ծաղրում են հաստատ համոզմունքներով և որոշ դաւանանքով ղեկավարվողներին և ձգտում են ազդել հասարակական կեանքի վրա։

Գաղափարական գործունէութիւնը, անձնուէր հասարակական հոգատարութիւնը պէտք է հանդէս գան իրանց բոլոր ոյժով և զսպեն մասնաւոր հաշիւներով և տրամադրութիւններով ղեկավարվող անձանց։

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԿԱՐՉԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍ

III

Բաշինջաղեանի նկարներին կից է Զախարօվի հաւաքածուն։ Զախարօվը սիրում է նկարել կանաչ բնութիւնը և ծաղիկներ։ Նա վերցնում է կանաչ բնութեան հետաքրքրական խորշեր, բայց նրանք բաւարարութիւն են տալիս աւելի մակերեւոյթական և աւելի հասարակ ճաշակի։ Օրինակ, Սուրամի տեսարաններից նա տուել է մի նկար (№ 80)։ Դա վատ նկար չէ, բայց ոչինչ էլ չէ ասում մարդու աչքին, մի անգամ նայելուց յետոյ հետաքրքրութիւնը կորչում է։ Անհամեմատ աւելի աջող է Բօրժոմի ձորից վերցրած նկարը (№ 78), որտեղ կան ստուերներ, գոյներ և հետաքրքրութիւն շարժող տարր։ Վատ չէ Բակուրեանի շրջանից վերցրած նկարը (№ 83), բայց կարելի էր պահանջել հեռաւորութիւնների աւելի կատարեալ արտայայտութիւն։ Զախարօվ իր նկարներից մէկում (№ 94) փորձել է ներկայացնել և լեռնային ձիւնապատ գագաթների մի ամբողջ աշխարհ, բայց չէ հասել իր նպատակին։ Այդ նկարի մէջ կան առանձին աջող կտորներ, բայց ընդհանուրը անբաւարար է։ Յիշատակենք իբրև աջողված պատկեր «արեւմուտքը» (№ 96)։ Զախարօվի նկարած ծաղիկները ունեն վառ գոյներ և ստուերներ, բայց ընդհանրապէս կենդանի տպաւորութիւն չեն թողնում։

Ցուցահանդէսի միւս բաժնում մեր ուշադրութիւնն են գրաւում մի շարք հետաքրքրական նկարներ, որոնք ներկայացնում են Անդրկովկասի և առհասարակ արեւելքի տեսարաններ։ Դրանք նկարիչ Զօմմէրի գործերն են։ Կենտրոնանալով այդ նկարների վրա, մենք տեսնում ենք թերութիւններ, փոքր ինչ մակերեւոյթական վերաբերմունք, բայց և այնպէս նկարները շօշափել են հետաքրքրական մօմենտներ։ Ահա մի նկար, որ ներկայացնում է արեւելքի կնոջը աղբիւրի մօտ։ Շատ լաւ է նկարված աղբիւրը։ Կնոջ պատկերը, եթէ լինէր կիսաղէմք, կը տար նկարին կատարեալ գործի տպաւորութիւն։ Իսկ այժմ նա միայն շորի մի զանգված է։ Վատ չէ շորի արտացոլումը ջրի մէջ։ Պակասաւոր է աղբիւրի ձախ կողմի արտայայտութիւնը։

Մի ուրիշ նկար ներկայացնում է մեր կովկասեան թափառականների չուն, կամ քօչը։ Նիւթը հետաքրքրական է, բայց սառն և մեռած պատկերի տպաւորութիւն է գործում։ Պակաս են ստուերներ և առհասարակ այդ նկարի վրա դժուար է գուշակել օրվայ ժամանակը։ Գրաւիչ է «Իջեան» նկարը (№ 110), բայց այդ նկարին չէ սազում երկինքը, ինչպէս որ նա արտայայտված է։ Որքան լաւ թեմա է «կանաչ հրուանդան» նկարը (№ 113), բայց նա կարծես լուսանկար է, գեղարուեստական հետաքրքրութիւնը թոյլ է։ Աջող է «կիպարիս» նկարը։ Հետաքրքրական են Թուրքեստանի տեսարանները։ Զօմմէրին գլխաւորապէս պակասում է օդի արտայայտութիւնը, որը շատ կարևոր է նրա պատկերներում։ Նրա հօրիզօնը քիչ խորութիւն ունի։

Անցնենք նկարիչ Թերլեմեզեանի գործերին։ Այստեղ դուք տեսնում էք հմտութիւն, տաղանդ և ուսումնասիրութիւն։ Թերլեմէզեանի վրձինը կարող է դեռ աւելի ևս զարգանալ և աւելի բաղադրեալ գործեր տալ։ Ստուերներ, դիմագծեր և աջող լուսաւորութիւնը գրաւիչ և կենդանի են դարձնում նրա նկարները։ Նրա նկարած «Լօռու գիւղացին» շատ արտայայտիչ մի նկար է. ներկայացված է բնութեան զաւակ, որի դէմքի վրա արտացոլում է, որոշ կոպտութեան հետ միասին, պարզամտութիւն։ Գեղեցիկ է «տաճար» (№ 170) նկարը. դուք այստեղ տեսնում էք ըմբռնողութեան խորութիւն և թեմայի հարազատ արտայայտութիւն. նկարը գործում է սրբավայրի տպաւորութիւն։ Այդ գեղեցիկ նկարի փոքր ինչ թոյլ կողմն է կազմում սպիտակ չարսաւներով կանգնած երեք կանանց խումբը։ Թերլէմեզեանի «քահանան» ունի շատ աջողված գլուխ, բայց մարմինը աւելի տափակ է դուրս եկել։ Թերլէմեզեան փորձել է տալ Էջմիածնի և Սանահնի

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԽՕԼԵՐԱՅԻ ԱՌԻԹՈՎ

Պարսկաստանից խօլերան մտաւ մեր երկիրը և տարածվեց։ Արդէն ամեն տեղ խիստ միջոցներ են ձեռք առնված և հետզհետէ էլ առնվում են, որպէս զի այդ տարաժամ մահ պատճառող հիւանդութիւնը համաճարակի բնաւորութիւն չը ստանայ և քիչ զոհեր տանի։

Ամենից շատ այդ մասին կառավարութիւնն է ուշադրութիւն դարձրել և ամեն տեղ հարկաւոր կարգադրութիւններ արել, կարևոր հրահանգներ, հրամաններ տուել, առանձին բժիշկներ, մարդիկ նշանակել՝ հետևելու այդ անկոչ հիւրին և մաքառելու նրա դէմ։ Ընտրված են ամեն տեղ, զանազան հասարակական հիմնարկութիւններում, շրջաններում առողջապահական գործող մարմիններ, մասնաժողովներ և կամաւոր խմբեր։ Լինում են ժողովներ, խորհուրդ, կայանում են վճիռներ, կարդացվում են դասախօսութիւններ ամեն լեզւով։ Տպագրվում են ընդարձակ յօդուածներ, բրօշիւրներ, խօսում է մամուլը և այլն։ Եւ այս բոլորի միտքը, նպատակը և աշխատանքն այն է, որ հասկացնեն, համոզեն ազգաբնակութեան, ժողովրդին, որ խօլերան այնքան էլ սարսափելի չէ, ինչքան կարծում են և թէ առողջապահական խիստ միջոցների շնորհիւ կարելի է նրա տարածման առաջն առնել և ոչնչացնել։

Այս գործում մեծ դեր ունի կատարելու հոգևորականութիւնը, առաւելապէս քահանաները, որպէս աւելի մօտ և սերտ կապ ունեցողներ ժողովրդի հետ։ Եւ ճշմարիտ, ո՞վ կարող է այնպէս ընդունված լինել, ազատ, անարգել ելևմուտ ունենալ ծխերի մէջ, ինչքան քահանան։ Նա նրանց հոգևոր հայրն է, ուստի և նեղութեան ժամանակ աւելի շուտ նրան կարող են հաւատ ընծայել, և դիմել խորհուրդ հարցնելու և խորհուրդ ստանալու, քան թէ մի ուրիշի։ Ո՞վ կարող է այնպէս լաւ ծանօթ լինել ժողովրդի կենցաղավարութեան, ներքին կեանքի հետ և գիտենալ, մանաւանդ ստորին և միջին դասակարգի, տների, բնակարանների դրութիւնը, նիստ ու կացը առողջապահական տեսակէտից, եթէ ոչ քահանան։ Եւ վերջապէս ո՞վ կարող է աւելի տեղեակ լինել նրանց հոգևոր աշխարհի, համոզմունքների, հասկացողութեան, գաղափարների, պակասութիւնների և նախապաշարմունքների հետ, որքան քահանան։ Քահանաներին աւելի կը դիմեն, քան թէ անծանօթ, աշխարհական, օտար աստիճանաւորներին, բժիշկներին և նոյն իսկ նշանակված հիւանդութեան վրա հսկող բարձրաստիճան անձանց։

Եւ արդարև, քահանաներին աւելի յայտնի է, որ ժողովրդի մեծամասնութիւնը, աւելի ստորին և միջին դասակարգի, թիւր կարծիք, սխալ հասկացողութիւն, գաղափար ունի խօլերայի մասին։ Նա այդ համարում է երկնային պատիժ, չար ոգիների—հրեշտակների ձեռքով հարուած—մահ տարաժամ իր մեղաց համար։ Ուրեմն, նրա կարծիքով, անկարելի է և զուր է դիմել միջոցների, զուր է և աշխատելը՝ հեռանալ, փախչել, որովհետև, ուր և գնան մարդիկ, չեն կարող ազատվել, չար հրեշտակը կը գտնի նրանց և կը պատժէ, հետևապէս սխալ գործ է և այդ հրեշտակներին զայրացնող միջոց՝ փախչելը, թագ կենալը։ Նրանք պատմում են աւանդութեամբ իրանց հասած մի քանի դէպքեր մեծ խօլերայից, որը կարծեմ երեսնական թւականներին է եղել, թէ «Պետրոս աղան թագ կացաւ սարդափում (ներքնատուն), որ հրեշտակը չը տեսնէ, ամա մէկէլ օրը գտան նրան մեռած։ Ուստայ Գրիգորն էլ գիշերով բաղը փախչելիս՝ վէր ընկաւ ճանապարհին ու մեռաւ, իսկ Մարկոսենց Աղաֆօնը հէնց դեղ խմելիս հոգին փչեց. հրեշտակից փախչել չի լինի, չը պէտք է նրան զայրացնել»։ Եւ այսպիսի շատ բաներ։ Նրանք անօգուտ են համարում բժիշկների տուած խորհուրդները և դեղերը չեն գործածում, դէն են շպրտում, որովհետև, նրանց կարծիքով, դեղերը աւելի են վատացնում հիւանդին, քան թէ օգնում։ Եւ հիւանդութիւնը երեցած ժամանակ աշխատում են ծածուկ պահել, ոչ ոքի չասել, որ բժիշկը չիմանայ և չը գնայ ու զուր չարչարէ հիւանդին։ Մահվան դէպքում ևս, պատահել է, որ գաղտնի, գիշերով շատերը թաղել են միասին իրանց տան ներքնատանը, կամ մի այլ տեղ, որպէս զի բժիշկը չը տեսնէ և չայրէ տան մէջ ամեն ինչ։

Դէհ, ինչ կարելի է անել մի այսպիսի հասկացողութիւն, համոզմունք ունեցող անհատի, ընտանիքի, հասարակութեան և ժողովրդի հետ։ Այսպիսի դէպքում միայն պարտաճանաչ հոգևորականութիւնը, ինչ ազգի և կրօնի էլ պատկանելիս լինի, կարող է մեծ գործ կատարել։ Եւ ես կասեմ ինչպէս։

Յայտնի է, որ ամբողջ ազգաբնակութիւնը, ժողովուրդը բաժանված է ըստ հոգևորի՝ մասերի—ծխերի և յանձնված է նրանց հովւութիւնը հոգևորականներին ամեն մի ազգի մէջ էլ, ուրեմն մի այսպիսի հասարակական աղէտի ժամանակ ամեն մինը նրանցից պարտականութիւն ունի շրջագայել, այցելել իրան յանձնված ծխերի տները, առաւելապէս չքաւորների և աղքատների, ուր հակառողջապահական պայմանների շնորհիւ հեշտութեամբ է բուն դնում այդ հիւանդութիւնը և բազմաթիւ զոհեր տանում,—խօսել նրանց հետ, բացատրել, համոզել և փարատել սխալ հասկացողութիւնները և նախապաշարմունքները, որ խօլերան այնքան էլ զարհուրելի չէ, ինչքան իրանք են կարծում։ Որ նրա հետ չար հոգիները գործ չունեն, նա հրեշտակներ չունի և թէ հեշտութեամբ կարելի է նրան ընկճել, առաջն առնել, դուրս քշել տանից, քաղաքից, գիւղից և ամեն տեղից։ Այլ և հասկացնել որ ինչպէս ամեն մի հիւանդութիւն, խօլերան էլ ունի իր ճարը, դեղը, առողջացնող միջոցները։ Եւ դրանք են—ա) չը վախենալ, երկիւղի զգացմունք չունենալ և չը վհատիլ, այլ պահել իրան անտարբեր, սառը և ունենալ հոգեկան ոյժ, զօրութիւն և փրկչի ասած «Հաւատք քո կեցուցին»։ բ) Մաքրասիրութիւն, այն է՝ մաքուր պահել տունը, անկողինը, բնակարանը, բակը, ներքնատունը, նկուղները, արտաքնոցը, աղբանոցը, հաւաբունը, ախոռը, մարագը, ջրատար խողովակները և այն բաները, ինչ որ կարող են գարշահոտութիւն առաջ բերել և օդը ապականել։ գ) Կերակուր, այն է՝ ուտել թարմ և սննդարար կերակուրներ, ստամոքսը կուշտ պահել, բայց և չը ծանրաբեռնել նրան։ Հեռու կենալ, չուտել խակ և փթած մրգեր և առհասարակ այն բաներից, ինչ որ կարող են խանգարել ստամոքսի մարսողութեան կանօնաւորութիւնը։ դ) Եփ տուած ջուր. պէտք է խմել անպատճառ եփ տուած ու սառեցրած ջուր և թէյ։ ե) Մաքուր օդ, սենեակի մէջ պէտք է ունենալ մաքուր օդ՝ շուտ շուտ փոխելով նրան։ Եւ վերջապէս գործածել այն դեղերն ու միջոցները, որոնք որոշված են բազմաթիւ փորձերից յետոյ այդ հիւանդութեան դէմ մաքառելու համար։

Բացի այս՝ հոգևորականութիւնը պարտաւորութիւն ունի եկեղեցիներում քարոզներով և ընտանիքներում զրոյցներով՝ հրաւիրել իր հարուստ և ունևոր ծխերի ուշադրութիւնը և յորդոր կարդալ, որ օգնեն չքաւոր և աղքատ ընտանիքներին՝ դրամական նպաստներ տալով, իսկ ձեռնհասները բաց անեն նրանց համար ձրի թէյարաններ և ճաշարաններ։

Տողերիս գրողն էլ հոգևորական է, ուրեմն սկսենք մենք էլ գործել՝ ձեռք ձեռքի տուած ժողովրդի հետ։

Տէր-Եղնիկ

տեսարաններից մի քանի նկարներ, որոնք ցոյց են տալիս, որ ժամանակով Թերլէմեզեանը կարող կը լինի մշակել որոշ բովանդակութեամբ թեմաներ, ներկայացնելով թէ բնութիւնը և թէ մարդկանց։

Թերլէմեզեանի նկարներից յետոյ մեծ տեղ են բռնում նկարիչ Ֆոգելի նկարները։ Նրանք շատ են թւով, 42 հատ։ Այդ նկարների մէջ մէկը խոշոր է և ամբողջ ցուցահանդէսի աջողված գործերից մէկն է։ Դա ներկայացնում է ծովը, որը գտնվում է թեթև ծփանքի մէջ։ Աջող է նաւը, որ գտնվում է նկարի առաջի մասում։ Աւելի թոյլ և անբաւարար են հեռաւոր նաւերը։ Այդ խոշոր նկարից դուրս միւսները փոքր գործեր են։ Նրանք գործում են նկարչական ուսանողների տպաւորութիւն։ Նրանք ներկայացնում են ծովային և ուրիշ տեսարանների պատկերներ զանազան մօմենտներում։ Կարելի է վիճել նկարչի գործ ածած ներկերի նպատակայարմարութեան վերաբերութեամբ, բայց անկասկած է, որ Ֆոգելի վրձինը հմուտ և ուշադիր նկարչի վրձին է։

Փիրադեան ներկայացրել է մի նկար յախճապակու վրայ։ Նկարը գեղեցիկ է, բայց դէմքերը կարօտ են աւելի խոր արտայայտութեան։

Սիրող

ՄԻ ՆՈՐ ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹԻՒՆ

Ատրպատականի թեմի առաջնորդի ընտրութեան հարցը դեռ չը լուծվեց։ Թեմը մնացել է առանց առաջնորդի և կառավարվում է փոխանորդի ձեռքով։ Մենք ստանում ենք շարունակ նամակներ և թղթակցութիւններ, որոնցով խնդրում են, որ մամուլը իր կողմից հրաւիրէ ում հարկն է արագացնել այդ հարցի լուծումը. ի նկատի ունենալով, որ ազգային և կրթական կարևոր գործերը անհրաժեշտ են կացուցանում առաջնորդի ներկայութիւնը Թաւրիզում։

Մի քանի ամիս առաջ մենք իբրև կանդիդատ առաջնորդական պաշտօնի համար խորհուրդ տուինք ընտրել Մեսրոպ վարդապետ Տէր Մովսիսեանցին։ Սակայն յայտնվեց, որ Մեսրոպ վարդապետը հնարաւորութիւն չունի ստանձնել այդպիսի պաշտօն, եթէ նոյն իսկ ընտրվի, զբաղված լինելով գրական գործերով։ Միւս կողմից մեր ստացած թղթակցութիւնները մատնացոյց են լինում մի կարևոր հանգամանքի վրա. նրանք պահանջում են, որ ընտրվելի թեմական առաջնորդը լինի անպատճառ եպիսկոպոս. ի նկատի ունենալով այն հանգամանքը, որ պարսից կառավարութիւնը բոլորովին ուրիշ նշանակութիւն և դիրք է ընծայում եպիսկոպոսին։

Այդ երկու հանգամանքները ստիպում են մեզ առաջարկել մի նոր կանդիդատ Ատրպատականի նոր առաջնորդական պաշտօնի համար, մի հոգևորական, որի ընտրութիւնը, մեր կարծիքով, օգտակար կը լինի թեմի ժողովրդին և որը կարող է գոհացում տալ, որքան ներում են ներկայ պայմանները, ժողովրդի կրթական, հոգևոր և բարոյական պահանջներին։ Այդ հոգևորականը՝ Յուսիկ եպիսկոպոս Մովսէսեանն է, որ արդէն վարած լինելով զանազան պատասխանատու պաշտօններ, ինչպէս Բեսսարաբիայի թեմի առաջնորդութեան, Սինօդի անդամի, ունի փորձառութիւն և հմտութիւն՝ կառավարելու համար Ատրպատականի պէս թեմը։ Բացի դրանից՝ Յուսիկ եպիսկոպոսը յայտնի է իբրև գրական անձն, իբրև ոչ-սիմօնեական և նախանձախնդիր եկեղեցու շահերին։ Այդ բոլոր յատկութիւններով օժտված, նա, կարծում ենք, ներկայումս ամենայարմար կանդիդատն է Ատրպատականի թեմի առաջնորդութեան համար և մենք մեր կողմից չենք վարանում յանձնարարել ընտրողներին կանգ առնել նրա վրա, ձեռք բերելով, ի հարկէ, առաջուց նրա հաւանութիւնը։ Հիմքեր ունենք կարծելու, որ Յուսիկ եպիսկոպոսի ընտրութիւնը կարժանանայ հաստատութեան և Վեհափառ Հայրապետի կողմից։

Հ. Ա.

ՀԱՄԱԿՐԵԼԻ ՍԿԶԲՈՒՆՔ

Արիստակէս եպիսկոպոս Սեդրակեան մի գեղեցիկ առաջարկութիւն է արել Էջմիածնի սինօդին.—պահանջել ամուսնացող երիտասարդներից բժշկական վկայական նրանց առողջութեան մասին։ Ի՞նչ նպատակ ունի այդ վկայականը, ի՞նչ բարեբեր հետևանք՝ ահա խնդիրը։

Ով որ հետաքրքրվել է ներկայ երիտասարդութեան կեանքով, նա անշուշտ գիտէ, թէ վեներական ախտը ի՞նչ դեր է խաղում այնտեղ և որքա՜ն ծաղիկ կեանքեր է փչացնում։

Գալիս է մի անծանօթ երիտասարդ, երկար տարիներ Բագւում, Անդրկասպեան երկրում կամ Ռուսաստանի որ և է քաղաքում ապրած, փառաւոր հագնված, գրպանում մի քանի կոպէկ և... Նա փեսացու է, աղջիկ է ուզում։ Շատերը նախանձում են նրան փեսայ ունենալ, մարդ մարդու են զցում. Նա լայեղ չէ անում ամեն աղջկայ ձեռք մեկնել։

Աջողվում է։—Արդէն նա բարեկամանում է մէկի հետ։ Փեսայ է։ Շուտով հարսանիք են անում, պսակում նշանված զոյգին։

Մեղրամիսը դառնութեան պտուղներ է ծընում։ Շուտով ամուսնացած զոյգի քէֆը խանգվում է. կամ հարսի փորն է ցաւում, կամ փեսայի մէջքը։ Հիւանդութիւնն օր օրի վրա բարդվում է. հարսը անկողին է մտնում։ Ծածկում են տանեցիներից, պատրուակելով, որ նա քէֆ չունի։ Անցնում են ամիսներ. վեներական ախտի ճարակը գործում է ազատ կերպով.—վէրքեր, թուլութիւն, ցաւ, վիշտ, դառնութիւն։ Հարսը կազմալուծվում է։

Ինչո՞ւ։—Որովհետեւ փեսան վարակված էր վեներական ախտով, վարակեց եւ նորահարսին։ Իսկ հարսի քնքոյշ կազմուածքը աւելի դիւրաթեք է ուտող, մաշող ախտի առաջ հիւծվելու։ Եւ նա հիւծվում է...

Եւրոպայում վաղո՛ւց այդ մարդակեր ախտի առաջն առնելու հնարը մտածել են։—Արգելել վեներական ախտով վարակվածին ամուսնութեան մտնելը, մինչև նա կատարեալ առողջութեան վկայական չը ներկայացնէ, իսկ առհասարակ ամուսնացողներից պահանջել բժշկական վկայական։

Հարկաւոր էր այդ պահանջը գործնական դարձնել և մեզանում։ Եւ ահա մեր հոգևորականներից ամենամտածողը—Արիստակէս արքեպիսկոպոս Սեդրակեան—նախաձեռնեց այդ առաջարկութեան և Էջմիածնի սինօդը հաւանութիւն տալով, շրջաբերական ուղարկեց ռուսահայերի բոլոր առաջնորդներին (երանի թէ բոլոր հայերի համար արած լինէր) ամուսնացող երիտասարդներից առողջութեան վկայական պահանջելու։

Այդ դէպքում բարոյական ամենամեծ պարտքը ընկնում է մեր բժիշկների վրա։ Նրանք գիտեն, թէ վեներական ախտը ի՞նչ ծաւալ է ստացել մեզանում և ի՞նչ հարուած է հասցնում ընտանիքին. գիտեն այդ ախտակրութեամբ առաջ եկած ծնունդներին—խեղ, կաղ, վէրքոտ, ապուշ, թոյլ... Եւ իրանց անաչառ, լուրջ վերաբերմունքով մեծ ծառայութիւն պիտի մատուցանեն մարդկային ցեղի աճեցման և զարգացման...

Բայց քի՞չ է այդ։ Ինչո՞ւ նոյնպիսի վկայական չը պահանջել և այն ամուսնացող կանանցից ու օրիորդներից, որոնք կասկածելի պատկեր են ներկայացնում որ և է վարակիչ հիւանդութեան։ Կանանց սեռի մէջ քի՞չ չը կան սիֆիլիսոտ ծնունդների պտուղ—օրիորդներ, որոնք ամուսնանալուց յետոյ դարձեալ ներկայանում են ընտանեկան կազմակերպութեան մի մի աւերիչներ։ Հարկաւոր է և դրանց առաջն առնել։

Տ.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Երեկ, նոյեմբերի 30-ին, Թիֆլիսի տնայնագործական կօմիտէտում ցոյց տրվեց գորգ գործելու մի նոր գործիք, որի արժանաւորութիւնն այն է, որ նա տնտեսում է գործաւորների ժամանակը և նպաստում է աւելի լաւ ապրանք պատրաստելու։ Գործիքի մասին նրա վրա գործող հայ կանայք յայտնեցին, որ աշխատանքը կատարվում է աւելի թեթև և մաքուր, որ այն, ինչ պահանջում է վեց ամիս աշխատանք, հնարաւոր է դառնում վերջացնել չորս ամսում, որ գորգը դուրս է գալիս համաչափ ու հաւասար և որ վերջապէս ֆիզիքական աշխատանքը աւելի քիչ յոգնեցուցիչ է, քան տեղական հին գործիքների վրա։ Շատ ցանկալի է, որ մեր գիւղացիները ծանօթանային այդ գործիքի հետ։ Նրա պատրաստողն է Բլիւհբերգ անունով մի պարոն։

—

Նոյեմբերի 29-ին Թիֆլիսի քաղաքագլխի պաշտօնակատարը նահանգապետից պաշտօնական թուղթ ստացաւ, որով հաղորդվում է, որ Կովկասի կառավարչապետը նոյեմբերի 19-ին գրած հրամանագրով պ. Քրիստափոր Վերմիշեանին հաստատել է Թիֆլիսի քաղաքագլուխ այնքան ժամանակով, որքան ժամանակ որ ունի ներկայ դուման։

—

Թիֆլիսի դուման ներկայ տարվայ յունիսի 3 ին որոշում էր կայացրել աւելացնել իր ծառայողների ռոճիկը իւրաքանչիւր 5 տարին ռոճկի 10% ի չափով։ Դումայի այդ որոշումը մինչև այժմ չէր արժանացել կառավարչապետի հաստատութեանը։ Այժմ կառավարչապետի պաշտօնակատարը հաղորդել է քաղաքագլխի պաշտօնակատարին, որ այդ որոշումը հաստատում է։

—

Կարսի և Բաթումի շրջաններին, Կուբանի և Չերնօմօրեան նահանգներին սպառնում է խոլերան։ Այդ պատճառով այդ տեղերի նահանգապետներին, համաձայն ներկայ տարվայ յուլիսի 28 ի Բարձրագոյն հրամանի, իրաւունք է տրվում խոլերայի դէմ կռւելու համար օրէնքներն ու կանոնները զանց առնողներին ենթարկել՝ ամենաշատը 3 ամիս բանտարկութեան և 300 րուբլուց ոչ աւելի փողային տուգանքի։

—

Նոյեմբերի 23 ին Պետերբուրգի երդուեալ հաւատարմատարների խորհուրդը որոշել է մի կծու բողոք տալ պատշաճաւոր իշխանութեան դատաստանական պալատի պրօկուրոր Կամէրհէրր Վուիչի վարմունքի դէմ։ Դատաստանական կանոնադրութիւնների 40 ամեակի առիթով փաստաբանների դասակարգի առաջ դատաստանատան դահլիճի դուռը կամայականաբար և վիրաւորիչ ձևով փակել տալու համար։ Երդուեալ հաւատարմատարների խորհրդի նախագահ Տուրչանինովին լիազօրութիւն է տրված այդ կծու բողոքը յանձնել արդարադատութեան մինիստրին և պահանջել պրօկուրորին օրինական կարգով դատի ենթարկելու իրաւաբանների դասին այդպիսի վիրաւորանք հասցնելու համար։

—

«Сынъ Отеч.» լրագիրն ստացել է Կիեվից մի ահագին շարք թղթակցութիւններ և փաստաթղթեր, որոնք հաստատում են, որ Կարմիր Խաչի տեղական մարմնի նախագահ Սուխոմլինովը, Հեռաւոր Արևելք ուղարկելով 200 մահճակալնոց մի սանիտարական խումբ, խորհրդին ոչինչ չէ հարցրել, այլ ամեն ինչ կարգադրել է ինքնակամ։ Բացի դրանից նա յայտնել է խորհրդին, որ գործադրել է 35,000 ր. այդ գործի համար, այն ինչ տեղական վարչութեան անդամ Բօգդանօֆը ապացուցել է, որ գրքերում գրված է 59,000 ր. ծախք նոյն գործի համար։ Ժանդարմական գեներալ Նովիցկին վկայել է, որ Սուխոմլինովի կինը, չը լինելով Կարմիր Խաչի վարչութեան մէջ և ոչ մի լիազօրութիւն չունենալով, տեղական թերթերում յայտարարութիւն է տուել, որ հաւաքում է նուէրներ Հեռաւոր Արևելքի վիրաւորների համար և որ այդ նուէրներն ընդունում է իր տանը։ Թէ մարդը և թէ կինը հրաժարվում են հաշիւ տալ։ Բացի այդ ամենը, գեներալ Նովիցկին և ուրիշները հաստատում են, որ 1) պատերազմի վայրն ուղարկված խմբի վրա փաստական վերահսկողութիւնն անհնար էր, որովհետև նա մեկնել էր նախ քան իրերը քննութեան ենթարկելը. 2) խմբի թողած կաթի կօնսէրվի մի մասը (խումբն շտապով մեկնելով, բոլոր կօնսէրվը չէր տարել) անհնար եղաւ ծախել, որովհետև գործածութեան համար անպէտք էր. 3) խմբի մէջ մտցրել էին մի ֆէլդշէրի, որին արտաքսել էին տեղական հիւանդանոցից՝ հիւանդների հետ անշնորհք և դաժան վարմունքի պատճառով 4) խմբի տնտեսական մասի կառավարիչ են նշանակել Կիեւում ամենքին յայտնի մի անձի, որի առիթով բոլորը դժգոհ են և անվստահ, որ իրանց նուէրներն անձեռնմխելի կը մնան այդ անձի կողմից։

—

Տենիշևսկի դպրոցի մօտ, Մօխովի փողոցում իրաւաբանական ընկերութեան նիստի առիթով ժողովրդի և ոստիկանութեան մէջ պատահած ընդհարման գործը, ինչպէս լսել է «Н. Ж.» լրագիրը, քննվելու է դատական կարգով, Պետերբուրգի X քաղաքամասի հաշտարար դատաւորի մօտ։ Մեղադրվածներին դատի են ենթարկում՝ համաձայն պատժական օրէնսգրքի 38-րդ յօդուածի։

—

Մեզ հաղորդում են, որ Արմէնեան ամուսինները հրաւիրված են Գանձակ և Կարս տեղական սիրողների մասնակցութեամբ մի քանի ներկայացումներ տալու առաջիկայ դեկտեմբեր ամսին։ Արմէնեան ամուսինները այդ առիթից օգտվելով, մտադիր են նոյնպէս գնալ Ալէքսանդրօպօլ, տեղական սիրողների նորակազմ խմբի մասնակցութեամբ մի շարք ժողովրդական էժանագին ներկայացումներ տալու, իրանց րէպէրտուարի մէջ ունենալով ի միջի այլոց և հետևեալ պիէսաները. «Անազնիւ չեն ծնվում», «Ճիրաններ», «Կրէմոնի փսգործը» «Պաշտպան», «Դամոկլեան սուր», «Մեղապարտ հրէշներ», «Ապաշխարան» «Համբոյր» և այլն։

—

ԱՍՏՐԽԱՆԻՑ մեզ գրում են. «Նոյեմբերի 18 ին անյայտ չարագործներ, մտնելով Յովսէփ Կիրգիզեանի տունը, խեղդամահ արին նրան, նրա կնոջը և աղախնին։ Կիրգիզեան ամուսինները ծեր հասակում էին և ունէին բաւական հարստութիւն, որ և չարագործները սրբեցին տարան»։

—

ԱԼԷՔՍԱՆԴՐՕՊՕԼԻՑ մեզ հաղորդում են. «Կարդացինք «Մշակի» № 259 ում Ղուքասից գրած նամակը, որ այնտեղի եկեղեցում կարդացվել է Էջմիածնի սինօդի նոր հրամանը, որով այսուհետև պսակվող երիտասարդներից պահանջվում է բժշկական վկայական նոյն իսկ նշան օրհնելուց առաջ։ Լուրը շատ ուրախալի է, որ վերջապէս դրանով հնարաւորութիւն կը լինի քիչ թէ շատ վեներական հիւանդութիւնների առաջն առնել, որը բաւականին տարածված է երիտասարդների մէջ, որից շատ և շատ անմեղներ են զոհվել։ Ցանկալի է, որ մեզ մօտ էլ շուտով լինի այդպիսի կարգադրութիւն և մեր քահանաներից էլ խստիւ պահանջվի, որ իրանց պարտքը կատարեն ճշդութեամբ։ Առաւելապէս ցանկալի է, որ փեսացուին քննող բժիշկները ևս բարեխիղճ լինեն դէպի իրանց գործը»։

—

ԲԱԹՈՒՄԻՑ մեզ գրում են. «Տրապիզոնից մեզ հաղորդում են, որ այնտեղ վախճանվել է Կոմիտաս էֆ. Հէքիմեանը։ Թէև հանգուցեալը մտաւորական լայն զարգացում չունէր, բայց իւրացրած լինելով ժամանակակից նոր գաղափարներ, աշխատել է օգտակար լինել հայ ժողովրդին, առանց կրօնի խտրութեան։ Գրեթէ բոլոր թատրօնական ներկայացումները և նուագահանդէսները՝ որոնց համար առանձին ընդունակութիւն ունէր, տեղի էին ունենում բացառապէս նրա ղեկավարութեամբ և մասնակցութեամբ։ Հանգուցեալը պատկանում էր հայ կաթոլիկ համայնքին, որի ամենահեղինակաւոր անձնաւորութիւններից էր համարվում։ Նրա նախաձեռնութեամբ և եռանդուն գործակցութեամբ՝ 1888 ին կազմվեց մի «Աղքատախնամ ընկերութիւն», որի հասոյթով խնամվում էին 100-ի չափ աղքատներ դրա համար տուած էր 3 տուն։ Այդ ընկերութիւնը մինչև այսօր գոյութիւն ունի նոյն ծրագրով։ Հանգուցեալը երեցփոխանական ժողովի քարտուղարն էր և որոշ ազդեցութիւն ունէր հասարակական գործերի վրա։ 1868-ին Պարիզ՝ Մուրադեան վարժարանը գնաց, ուր մնալով 2 տարի, 1870-ին Վենետիկ՝ Մխիթարեանների վարժարանը մտաւ, որտեղից շրջանաւարտ դուրս եկաւ։ Երկար ժամանակ Տրապիզոնում անգլիական հիւպատոսի մօտ թարգմանի պաշտօնն էր վարում և աչքի զարնող համակրութիւն ու յարգանք էր վայելում։ Հանգուցեալը բնաւորութեամբ քաղցր էր և մատչելի. ամենքը սիրում էին նրան. Նա 50 տարեկան էր. այժմ որբ մնում են 2 տղայ և 2 աղջիկ։ Տրապիզոնը կորցրեց մի համեստ հասարակական գործիչ յանձին Կոմիտաս էֆ. Հէքիմեանի»։

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՇՈՒՐՋԸ

Եապօնացիները եւ անգլիացիները։ Լօնդօնից հեռագրում են, թէ եապօնացիները սպասում են, որ ռուսական նաւատորմը ստիպված կը լինի շուտով դուրս գալ Պօրտ-Արտուրից, որովհետև նա իբր թէ այլ ևս չէ կարող մնալ նաւահանգստում։ Հետզհետէ աճում է այն անհանգստութիւնը, որ պատճառում է եապօնացիներին բալտիական էսկադրայի շարժումը։ Ծովապետ Տօգօի նաւերը շտապով կարգավորվում են և պատրաստվում են լողալ դէպի հարաւ։ Լօնդօնի եապօնասէրները, անհանգստանալով եապօնացիների վիճակի մասին, ասում են, թէ Եապօնիայի համար բալտիական էսկադրայի լողման ելքը հանդիսանում է «լինելու կամ չը լինելու» հարց։

«Standard» լրագիրը մի յօդուածում յայտնում է, թէ Անգլիան թոյլ չի տայ որ նեւտրալների մասին դաշնագիրը խախտվի, որով-

հետև ռուսական էսկադրայի ազատ անցքը Դարդանէլով կը նշանակէր աջակցութիւն ցոյց տալ Ռուսաստանին երրորդ պետութիւնների կողմից, իսկ այդ հանգամանքը կը ստիպէր անգլօ-ճապօնական դաշնակցութիւնը գործադրել: Այդպէս է անգլիական դիպլօմատիական շրջանների տրամադրութիւնը, որ բացատրվում է մի բանով. պնդում են, որ անգլօ-ճապօնական դաշնագրի մէջ կայ մի գաղտնի յօդուած, որով Անգլիան պարտաւորվել է Թոյլ չը տալ, որ սև-ծովեան էսկադրան անցնէ նեղուցներից: Մի ուրիշ գաղտնի յօդուածով Ճապօնիան պարտաւորվել է չուղարկել պատերազմական նաւեր հիւսիսային-եւրօպական ջրերը: Այդ պատճառով, եթէ միջազգային յանձնաժողովը բաց անէ, որ Հիւսիսային ծովում ճապօնական նաւեր են եղել, դա կարող է վճռական հետևանքներ ունենալ: (Н. В.)

Լուրեր ճապօնական կորուստների մասին: Մուկդէնից հեռագրում են «Русь» լրագրին նոյեմբերի 21-ից. «Իմ հեռագրիս մէջ ես հաղորդել էի մի լուր, թէ ճապօնացիները հսկայական կորուստներ են ունեցել մեր կենտրոնի դէմ ունեցած կռուի ժամանակ: Այդ լուրը ճիշդ չէ, որովհետև թէև ճապօնացիների կողմից գիշերային յարձակումն եղաւ, բայց նրանք ամենևին չեն կրել այնպիսի ահագին կորուստներ, թէև կորուստներ եղել են: Այսօր Մուկդէնում լուր տարածվեց, թէ իբր մեր ձախ թևի վրա մեզ աջողվել է ձեռք բերել մի քանի թնդանօթներ, որոնք առաջ խլել էինք ճապօնացիներից, բայց մնացել էին չէզօք գծի վրա: Այդ լուրը, ինչպէս երևաց, հաղորդել է ձախ թևից եկած մի զինւոր, բայց առանձին հաւատ ընծայել նրա խօսքերին չէ կարելի, մինչև պաշտօնապէս հաստատութիւն չը լինի: Նա ասում է, թէ ձեռք են բերվել 24 թնդանօթ: (Рус. Вѣд.)

Երրորդ ռուսական էսկադրան: «Lok. Anz.» լրագրի Պետերբուրգի թղթակիցը հաղորդում է, որ երրորդ էսկադրայի առաքումը արդէն վճռված հարց է: Այդ էսկադրան բաղկացած պէտք է լինի բացառապէս բալտիական էսկադրայի նաւերից, այն է 7 զրահաւորներից, «Պավել I»-ի տիպով, 16,800 տօնն տեղաւորութեամբ, «Սլավա» զրահաւորից, չորս զրահապատ կրէյսէրներից և մօտ 40 ականանաւերից: Էսկադրայի հրամանատար, հաւանօրէն, պէտք է նշանակվի ծովապետ Զուխնինը: Ծովային վարչութեանը սաստիկ հոգս է պատճառում այն հանգամանքը, թէ ինչպէս պէտք է կազմակերպել օֆիցէրների և նաւաստիների կազմը: (Русь)

Ռուսական նաւատօրմի վերակազմութիւնը: «N I. Herald» լրագրի Պետերբուրգի թղթակցի խօսքով, ռուսական նաւատօրմի մէջ շուտով մեծ բարեփոխումներ կը կատարվեն: Անկասկած բարեփոխումներից մինն այն է, որ ռուսաց կամաւոր նաւատօրմի կայանը Օդէսայից պէտք է փոխադրվի Լիբավա կամ Վինդավա: Կամաւոր նաւատօրմը սահմանված չէ բացառապէս ծառայութեան Հեռաւոր Արևելքում, նա պէտք է ծովագնացութիւն կատարէ դէպի Ամերիկայի Միացեալ-Նահանգները: «Standard» լրագրի թղթակիցը Պետերբուրգից հաղորդում է, որ ամերիկական միջնորդը նաւեր ծախելու մասին՝ Կարլ Ֆլինտ նոյեմբերի 16-ին հասաւ Մօսկվա, որտեղից 17 ին գնաց Վարշավա և Սօֆիայի վրայով Կ. Պոլիս: Լուրերին նայելով, նա բերել է իր հետ չէկ Րօտշիլդների բանկային տան վրա 7 միլիօն ֆունտ ստերլինգի: Այդ գումարը ներկայացնում է այն նաւերի արժէքը, որ Ռուսաստանը մտադիր է գնել Արգէնտինի և Չիլիի հանրապետութիւններից (Русь)

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Թ ի ւ ր ք ի ա: «Polit. Corresp.» լրագիրը, որ աւելի հակամէտ է Թիւրքասիրութեան, հետևեալ տեղեկութիւններն է հաղորդում գործերի դրութեան մասին Հայաստանում, որոնք նա ստացել է մասնաւոր աղբիւրներից: Սասունի այն բնակիչները, որոնք կոտորածի ժամանակ փախան Մուշի դաշտը և սարերը, ստացան, ինչպէս յայտնի է, թոյլտուութիւն վերադառնալ իրանց տեղերը սուլթանի առանձին հրովարտակով ընդհանուր ներման համեմատ: Նրանցից շատերը որոշեցին հաւատ ընծայել այս անգամ սուլթանի խօսքին և վերադարձան: Նրանց վիճակի մասին ոչինչ յայտնի չէր և այժմ միայն «Pol. Corresp.» տեղեկութիւններ է հաղորդում: Իրանց մայրենի երկրի մոխրակոյտերը վերադարձածներին բռնի կոյն կալանաւորեցին և տարան Մուշի բանտը: Նրանք 300 հոգի էին, որոնցից 38 ը արդէն մեռել են զրկանքից և վատ վարվեցողութիւնից: Կենդանի մնացածներին դատի են ենթարկել իբրև պետական յանցաւորների: Ուրեմն սուլթանի հրամանը միայն մի որոգայթ էր նրանց բռնելու համար:

—«Königs. Zeitung» լրագիրը հաղորդում է, թէ Կ. Պօլսում կալանաւորել են ռուսկին բժիշկ տիկին Սիբօլդին: Նա մեղադրվում է այն բանի մէջ, որ յարաբերութիւններ է պահպանել հանգուցեալ սուլթան Մուրադ V-ի կուսակցութեան հետ: Նա սուլթանի հարեմի կանանց տնային բժշկուհին էր և, լուրերին նայելով, իր ձեռքում ունի Մուրադի յիշատակարանը, որ պարունակում է շատ անհաճոյ մերկացումներ ներկայ ռէժիմի մասին:

—«Times» լրագիրը հաղորդում է, թէ Ֆրանսիան, Անգլիան և Իտալիան բանակցութիւններ են վարում Մակեդօնիայի համար նահանգապետ նշանակելու մասին:

Ֆ ր ա ն ս ի ա: «Times» լրագրի Պարիզի թղթակիցը ասում է, որ ընդհանուր քաղաքական դրութիւնը Ֆրանսիայում շատ մութն է: Զգացվում է, որ մինիստրական ճգնաժամ պէտք է լինէ, թէև դեռ դժուար է որոշել այդ բոպէի հասնելը: Սակայն գործերի դրութիւնը աւելի լուրջ է, քան կարելի է կարծել: Խնդիրը միայն մինիստրութեան փոփոխութեան մասին չէ, այլ հանրապետականների և միապետականների ու կղերականների մէջ կռւի մասին: Նացիօնալիստները, որոնք աւելի գործունեայ ընդդիմադիր խումբեր են կազմում, աշխատում են սաստկացնել դժգոհութիւնը հանրապետական զօրքի մէջ:

«ՄՇԱԿԻ» ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐԸ

ՌՈՒՍԱՑ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԻՑ

29 նոյեմբերի

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ: Պաշտօնական հաղորդագրութիւն: «Լրացուցիչ տեղեկութիւնների համեմատ՝ հետևեալ տեսարանն էր ներկայացնում ներկայ նոյեմբերի 28-ին Նէվսկի պրօսպէկտի վրա տեղի ունեցած անկարգութիւնը:—Ցերեկվայ 12 ժամից, Կազանի տաճարում ժամասացութիւնը վերջանալուց յետոյ, Նէվսկի պրօսպէկտի վրա հասարակութեան երթևեկութիւնը մայթերով Պօլիցէյսկի կամուրջից մինչև Սադօվայա փողոցը սկսեց նկատելի կերպով մեծանալ, այնպէս որ դրօսնողների մէջ աչքի էին ընկնում մայրաքաղաքի զանազան բարձրագոյն դպրոցների ուսանողների և կանանց բարձրագոյն կուրսերի ունկնդիրների բազմաթիւ խմբեր: Այդ երիտասարդութիւնը գրգռված էր երևում և խումբ խումբ կանգ էր առնում մայթերի վրա ու խանգարում երթևեկողներին: Այդ պատճառով ոստիկանութեան հսկողութիւնը ժողովրդի վրա սաստկացվեց և երբ ցերեկվայ ժամը 1-ին Միքայէլեան փողոցի և Պենկօվսկի պրօսպէկտի անկիւնում, «Եւրօպական հիւրանոցի» մօտ բաւական մեծ ամբոխ կազմվեց, որն սկսեց երգել, իսկ յետոյ էլ որոտացին «Կեցցէ ազատութիւն» բառերը և այլն, դրա հետ միասին երբ պարզեցին յեղափոխական մակագրութեամբ 2 դրօշակներ,—այն ժամանակ դէպի այդ ամբոխը, դէպի որը ձգտում էր մայթերի վ.այի ժողովուրդը, անյապաղ առաջ քշեցին հետևակ և հեծեալ ոստիկանների խմբեր և ժանդարմական մի դիվիզիա: Այդ խմբերը և տների դռնապանները մի քանի բոպէում ցրեցին այդ ժողովը, ոստիկանութիւնը ձերբակալեց դրօշակակիրներին և նրանց ուղեկցող անձերին. դրանցից մէկի, մի բանւորի մօտ գտնվեց մի լցված ատրճանակ. երկու դրօշակ խլեց ոստիկանութիւնը, իսկ 3 հատ էլ խառնակութեան վայրում գետին ընկած գտան: Նոյնը կատարվեց ժամը 2-ին և՛ կաթօլիկական Ս. Կատարինէ եկեղեցու, և՛ Ռուսիկանական կոչված կամուրջի մօտերը: Ցուցարարների փորձերն իզուր անցան. բոլոր կարմիր դրօշակները, 10 հատ ընդամենը, ոստիկանութիւնը խլեց: Վերոյիշեալ տեղերում անկարգութիւնները զսպելու միջոցին ձիաքարշի շարժումը դադարեցրին, որովհետև ցուցարարները լցվում էին քարշակները. իսկ կառքերի շարժումը անընդհատ շարունակվեց: Ժամը 3 ի մօտերը կարգն արդէն ամեն տեղ վերականգնված էր, իսկ 4 ի մօտերը Նէվսկի պրօսպէկտի վրա շարժումն արդէն ընդունել էր իր սովորական ձևը: Իսկ հսկող ոստիկանական խմբերը շարունակում էին ման գալ պրօսպէկտի երկու կողմերով մինչև երեկոյ: Ցուցարարների ամբոխը ցրելու ժամանակ, նրանք ոստիկանութեանը դիմադրութիւն ցոյց տուին ձեռնափայտերով, որի պատճառով ոստիկանութիւնն ստիպված եղաւ մերկացնել սուրը, բայց այդ անգամ գործեց սրի բութ կողմովը. դրա շնորհով յիշված անկարգութիւնը զսպելու ժամանակ չեղան ոչ սպանվածներ, ոչ խեղաթիւրվածներ, ոչ էլ ծանր վիրաւորներ. ցուցակագրված են 42 հոգի, որոնք ստացել են ծեծից, քերծուածքներից և վէրքերից, բայց անկասկած եղել են այնպիսի վնասվածներ, որոնք ուղղակի տուն են գնացել: Վնասվել են նոյնպէս ձիաւոր ոստիկանութեան մէկ օֆիցէր (ծնկին փայտի հարուած է ստացել), 4 ոստիկան և 4 դռնապան: Վնասվածներին անյապաղ օգնութիւն հասցրին տեղի վրա, բուժարաններում և Օբուխօվեան հիւանդանոցում: Բոլոր քննված վիրաւորների վնասվածքները, բժիշկների և մայրաքաղաքի բժշկական վերատեսչի կարծիքով, պատկանում են թեթև տեսակին և միայն համալսարանի ուսանողներից 2 հոգի, որոնց ուղարկել էին Օբուխօվեան հիւանդանոցը վէրքերը կապելու համար, ունէին գլխի պատռուածքներ, որոնք՝ սակայն՝ մինչև ոսկրը չէին հասել, և, հիւանդանոցի բժիշկների կարծիքով, առաջ են եկած սրի բութ կողմի հարուածից: Նրանք երկուսն էլ, վիրակապութիւնից յետոյ, տուն գնացին և ընդհանրապէս վնասվածներից ոչ ոք չը մնաց հիւանդանոցներում: Անկարգութիւնների պահուն ժամանակաւորապէս ձերբակալվեցին 132 հոգի, որոնցից 88 ը բարձրագոյն դպրոցների ուսանողներ էին: Այդ բոլորին էլ ոստիկանատանը հարց ու փորձ անելուց յետոյ, ազատ թողին: Բացի դրանից, անկարգութիւնների մէջ մասնակցելու պատճառով ձերբակալված են 48 հոգի, որոնցից 32-ը ուսանող, իսկ հինգ հոգին ուսանողուհի. դրանցից 9 հոգի ենթարկվում են քրէական դատի, իսկ մնացածներին, կազանեան ոստիկանական բաժնում արձանագրութիւն կազմելով, մի և նոյն օրը երեկոյեան ազատ թողին»:

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ: Ինչպէս մենք իմացանք կատարելապէս ճշգրիտ աղբիւրից, անորոշ ժամանակով յետաձգված զէմստվօի ժողովները նորից կը գումարվեն ամենակարճ ժամանակամիջոցում:

ԼՈՆԴՈՆ, 29 նոյեմբերի: (Րէյտէր): «Դէյլի Տելէգրաֆ» լրագրի թղթակիցը Պորտ-Արտուրի մօտ, հաղորդելով արևելեան Էրլունշանի և Ցզիգուանշանի շտուրմների մասին նոյեմբերի 12 ից մինչև 14-ը, ասում է, որ ճապօնական յարձակումների անաջողութիւնը արևելեան լեռնաշղթայի դէմ բացատրվում է պաշտպանութեան ճարպիկութեամբ, պաշտպանների յուսահատական քաջութեամբ և մարտկոցների ներքին գերազանց ամրութեամբ, որոնք աւելի զօրեղ էին զինաւորված, քան սպասում էին:—Արգէնտինեան արտաքին գործերի մինիստրը հեռագրեց Լօնդօնի արգէնտինեան դեսպանին, յայտնելով, որ հիմքից զուրկ է այն լուրը, որ իբր թէ բանակցութիւններ են կատարվում արգէնտինեան պատերազմական նաւերը ծախելու վերաբերմամբ:

ԿԱՆԷՅԱ, 29 նոյեմբերի: (Րէյտէր): Երէկ երեկոյեան Սուդի ծովախորշում եկան «Օլէգ» և «Դնէպր» կրէյսէրները և «Գրօզնի» հակա-ականանաւը:

ԿԱՊՇՏԱԴՏ, 29 նոյեմբերի: (Րէյտէր): Երկու մեծ նաւեր, որոնք երևի պատկանում էին բալտիական էսկադրային, վաղ առաւօտեան անցան Բարեյուսոյ հրուանդանի մօտից:

ԲԵՐԼԻՆ, 29 նոյեմբերի: «Երմակ» սառցահատ նաւը նոյեմբերի 2-ին դուրս եկաւ Կիլից:

ՄՈՒԿԴԷՆ, 29 նոյեմբերի: Պորտ-Արտուրի մասին այստեղ վերջին ժամանակներս աւելի նպաստաւոր տեղեկութիւններ են ստացված: Մշտական մարտկոցներին ամենևին ձեռք տուած չէն:

ԼՈՆԴՈՆ, 29 նոյեմբերի: (Րէյտէր): Ճապօնական միսիան հեռագիր հրատարակեց պաշարող բանակից, որի մէջ հաղորդում են, որ նոյեմբերի 28 ի ռմբակոծութիւնը լուրջ վնասներ պատճառեց անթել հեռագրի կայարանին: Ոսկէ սարի ստորոտի մօտ այրվեց զինանոցը:

ՍՏՕԿՀՕԼՄ, 29 նոյեմբերի: Բժշկականութեան համար Նօբէլեան պրէմիային արժանացաւ պրօֆէսոր Պավլօվ՝ կարդաց գիտական մի զեկուցում:

30 նոյեմբերի

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ: «Сынъ Отечества» լրագրի՝ չը դադարող վնասակար ուղղութեան պատճառով ներքին գործերի մինիստրը որոշեց յայտնել նրան երրորդ նախազգուշացումն՝ դադարեցնելով լրագրի հրատարակութիւնը երեք ամսով:—«Право» լրագրի վնասակար ուղղութեան պատճառով ներքին գործերի մինիստրը որոշեց յայտնել նրան երկրորդ նախազգուշացումն:

Կ. ՊՕԼԻՍ: Նոյեմբերի 28-ին: Գեներալ Նասիր-փաշան ծովով հասաւ Սալօնիկ՝ բերելով իր հետ 18 արագաձիգ թնդանօթ, հրացաններ, գնդաձիգներ և ռազմամթերք: Նասիր-փաշան նշանակված է գլխաւոր հրամանատար՝ ճնշելու Մակեդօնիայում գործող ապստամբական հրոսակները: Նրան տուած են արտակարգ լիազօրութիւններ: Հրացանաձիգների երեք նոր կազմակերպված բատալիօններ, որոնք զետեղված են Սալօնիկում, Ուսկիւբում և Մօնաստիրում, ենթարկված են Նասիր-փաշայի հրամանատարութեան: Զինուորական շրջաններում խօսում են, որ Նասիր-փաշային տուած են ամենալայն չափով լիազօրութիւններ:

ԲԵՐԼԻՆ: Նոյեմբերի 29-ին: Պետական կանցլէրը մի նամակով դիմեց Հերերօսների Երկրի հոգևոր պաշտօնէութեան գլխաւորին՝ այդ պաշտօնէութեան առաջարկութեան առիթով—հանդէս գալ, որպէս խաղաղութեան միջնորդ, գերմանական ընդհարման վերաբերմամբ հարաւ-արևմտեան Աֆրիկայում: Բիւլօվ հաղորդում է, թէ նա կը պատուիրէ տեղական իշխանութիւններին ընդունել հոգևոր պաշտօնէութեան մատուցանելի ծառայութիւնները:

ԲԷԼԳՐԱԴ: Նոյեմբերի 29-ին: (Սեփ. թղ.): Նոր մինիստրութիւնը ներկայացաւ պատգամաւորների ժողովին: Կարդացվեց մինիստրական ծրագիր—յայտարարութիւնը: Ստօեանօվիչ յայտնեց, որ անկախ արմատականները աջակցութիւն ցոյց կը տան այժմեան կառավարութեան:

ՎԱՇԻՆԳՏՕՆ, 29 նոյեմբերի: Ստորագրված է անգլօ-ամէրիկական դաշնագիր միջնորդ դատարանի մասին:

ՍՕՖԻԱ, 29 նոյեմբերի: Իշխանը վերադառնում է Բէլգրադի վրայով, ուր չի հանդիպի Պետրը թագաւորին սկզբնական համաձայնութեամբ: Սերբիական ուսանողները ներկայ էին սերբ-բուլգարական պատերազմի մէջ սպանված եղբայրների հոգեհանգիստներին:

ՏՕԿԻՕ, 29 նոյեմբերի: (Րէյտէր): Մանջուրական բանակի գլխաւոր շտաբի հեռագրի մէջ հաղորդվում է, նոյեմբերի 28-ին, առաւօտեան 2 ժամին, ռուսական հետևակ զօրաբաժինը յարձակում գործեց Բէյտայցզուի վրա, բայց լուսաբացին յետ մղվեց: Նոյն օրն և եթ կէսօրից յետոյ ռուսական արտիլէրիան, Մանպաօշանից դէպի արևմուտ դիրք գրաւելով, կրակ բացեց Եաօտունի և Տանսիաբօօտզուի դէմ: Ճապօնական արտիլէրիան գտնվելով Տամանից դէպի արևմուտք, ռմբակոծում էր Բուդզաօրուն, սակայն ռմբակոծութիւնը կորուստներ չը պատճառեց ոչ մի կողմին: Ռուսական հեծելազօրք յարձակում գործեց Մամաէյ գիւղի վրա խունխէ աջ ափին, որ յետ մղվեց դէպի արևմուտք բաւական նշանաւոր կորուստներով: «Րէյտէրի գործակալութեան» թղթակիցը Օկուի բանակում հաղորդում է նոյեմբերի 28-ից, որ ռուսները շարունակում են օր ու գիշեր ռմբակոծել արտիլէրիական և հրացանային կրակով Օկուի բանակը: Ճապօնացիները չեն պատասխանում: Այժմ չեն սպասում ռուսների անյապաղ առաջխաղացութեան դէպի հարաւ: Ռուսների դիտաւորութիւնները ձմեռային պատերազմի մասին դեռ ևս յայտնի չեն: Խիստ ցրտեր են: Ճապօնացիների ձմեռելու պատրաստութիւնները համարեա թէ աւարտված են:

ՏՕԿԻՕ: Կարծում են, որ Ստեսսէլի գլխաւոր բանակը գտնվում է Պէյնտուշանում: Նա երեւմն բարձրանում է 92 մետր բարձրութիւն ունեցող բլուրը Էրլունշանի մօտ:

ՇԱՆԳՀԱՅ, 30 նոյեմբերի: (Րէյտէր), Հաւաստացնում են, որ ճապօնական նաւատօրմը, վրան մի քանի նաւ էլ աւելացրած, պատրաստվում է լողալու բալտիական էսկադրային դիմաւորելու:

ՍԷՈՒԼ, 30 նոյեմբերի: (Րէյտէր): Տեղեկութիւններ կան, որ Պօսսիէտի ծոցի ռուս զօրքերն այս ամիս զօրեղ օգնութիւն է ստացել: Նրանք մշտական ամրութիւններ են շինում Տումէնի հիւսիսային ափում:

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ: «Օրէնքների ժողովածուի» մէջ հրատարակված է, որ Ռուսաստանի և Ֆրանսիայի միջև ոչնչացված են փողային և պօստային փոխադրութիւնները և որ զինւորական-սանիտարական գնացքների ժամանակաւոր կանօնները հաստատվել են:

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ: Գեներալ-ադիւտանտ Կուրօպատկինի հեռագիրը Նորին Կայսերական Մեծութեան Անունով, նոյեմբերի 29-ից. «Նոյեմբերէ լոյս 29-ի գիշերը պատերազմական գործողութիւնների մասին զեկուցումներ չեն ստացվել: Ցուրտը սաստկանում է մանաւանդ գիշերները: Վերոգրեալի մասին ամենահպատակօրէն զեկուցանում եմ Ձերդ Կայսերական Մեծութեան»:—Գեներալ-լէյտէնանտ Սախարօվի հեռագիրը գլխաւոր շտաբին նոյեմբերի 29-ից. «Նոյեմբերի 29-ին պատերազ-

ժամկան ընդհարումներ մասին զեկուցումներ չեն ստացվել։ Օրն արեւոտ էր, սակայն ցուրտ էր մի քիչ քամի։ Ձորրոր հասաւ Ռեօմիւրի 12 աստիճանին»։

Խմբագիր՝ ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ՔԱԼԱՆԹԱՐ
Հրատարակիչներ՝ ՔԱՌԻՒՆԻ ՏԻՐԱՆԵԱՆ
ԻՍԱՀԱԿ ՄԵԼԻՔ-ԱՂԱՄԱԼԵԱՆ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ս. Ց. ՄԱՏԻՆԵԱՆՑԻ

գրախանութն ստացվել (Միրզոյեւ ժամաքրլ) միշտ պահում է մեծ ընտրութեան

100,000 ՔԱՅ ՆԱՄԱԿՆԵՐԻ 100,000

Նորութիւններ ստացվում են ամեն շաբաթ։ Գինը 2, 3, 5, 8, 10 15 և 20 կոպէկ։ Վաճառականներին մեծ զիջում. գաւառներից ստացված պատուէրները կատարվում են իսկոյն։ (2. կ.) 3—6

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Ս. Ա. Սուքիասեան

Ընդունում է առաւօտեան 9—2 և 5 7, Վելեամինովսկայա փ. № 8.

ա. օ. 15—100

Ի. Եա. Գոկտոր Զոկհեան

Մասնագէտ վեներական, սիֆիլիտական, կաշուի և շրթունքի հիւանդութիւնների Բժշկում է Ջրային Թաղանթի հիւանդութիւններ. Ընդունելութիւնը 9—12 ժ. և 5—8 ժամ երեկոյեան, Միխայլովսկի պրոսպէկտ. № 149։ (2. կ.) 3—4

Երկրորդ հրատարակութեամբ
Ս. Ս. ՄԵԼԻՔ-ԱԴԱՄԵԱՆՑԻ

„Практическое Руководство“

для составленія бумагъ по дѣламъ Гражданскаго Судопроизводства въ ЗАКАВКАЗСКОМЪ КРАѢ, изд. 1904 года".

Գինն է 1 րուբլի։

Վաճառվում է Թիֆլիսում. Կենտրոնական, Միքայելեան և Ֆուտեռենկերգ գրավաճառանոցներում, Հեղինակին դիմուելի (Прис. повѣр. С. С. Меликъ-Адамову, Тифлисъ. Межевая ул., д. № 40) 10 օրինակից աւելի պահանջողներ ստանում են 20% զեղչ և ծանուցարանի ծախս չեն վճարում։ Ա. 2. 6—30

Բ Ժ Շ Կ Ա Պ Ե Տ

Գ. Ա. ՀԵՈՎԼԵՐԴԵԱՆ

Մասնագէտ միզային և սիֆիլիտիքական հիւանդութիւնների,—ընդունում է հիւանդներին առաւօտեան 12 ժ.—1 ժ. երեկոյեան, 6 ժ.—9 ժ. Կուկիա, Մեծ Խոշտովսկայա փ. № 20. (ա. կ. ա.) 29—30

ԲԺՇԿԱՊԵՏ Մ. ՄՈՒՐԱԴԵԱՆ

Ծանրի օրգանները Մոսկվայի համալսարանի կլինիկայի

Ընդունում է յատկապէս միզամօրքաստանական, սիֆիլիսի և կաշու հիւանդութիւններ ունեցողներին։ Ընդունելութիւն ամեն օր 10—11 ժամին առաւօտեան և 6—8 ժամին երեկոյեան։ Բաթլիսկիայի № 1, «Թամարին կոմեցի» դիմաց. տելեֆոն № 11. 7—10

Բ Ժ Ի Շ Կ

Ա. ՄԻԻԹԱՐԵԱՆՑ

Ընդունում է մանկատրական սիֆիլիս, մորթու և վեներական ախտ ունեցող հիւանդներ ամենայն օր 12—2 առաւօտ. և 6—8 երեկ. Մեծ Վանքի փողոց տուն Կուզանովի—դպրոցի կից։ (Ա. Կ. 2.) 9—10

Բ Ժ Շ Կ Ա Պ Ե Տ

Բ. Նաւասարդեան

ակադեմիական Թիֆլիսից ՐՈՒՍՕՎ. Հիւանդներին ընդունում է 11—12 ժ. առ. և 7—8 ժ. երեկոյեան։

Б. Садовая, 136, д. Бакалова.

(ա. կ. կ.) 62—100

Բ Ժ Շ Կ Ա Պ Ե Տ

Տ. ԳԷՈՐԳ-ԲԵԳԵԱՆ

ԱԶՔԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ընդունելութիւն ամեն օր.

Առաւօտեան ժամի 9-ից մինչև 12
Երեկոյեան » 5-ից մինչև 7
Վելեամինովսկայա փողոց № 8։ (կ.ա.) 46—100

Լոյս տեսաւ և վաճառվում են ԿԱՐԱՊԵՏ ԱՓԻՆԵԱՆԻ

ՆՈՅԻ 4 ՊԱՏԻ 1905 Թ.

„ՏԻՐԱՆ“

Պատկերազարդ օրացոյցները
Ձեռ բովանդակութեամբ և գունաւոր տպագրութեամբ
Հայ. աւս բովանդակութիւն

Ս ո ց ի օ ր ա ց ո յ ց ը պ ա տ կ ե ր ա զ ա ր դ ...

Եւ ն.

Գինը՝ 20 կոպ., պատճէնը—50 կոպ. Դիմել՝ Александрополь, типографія «Ширакъ» Карапетъ Апинянъ. Alexandrople, Karapet Apinian (Caucase)
7—18 Կ. Ափինեան

ԿՐՕՆԻ ԴԱՍԳԻՐՔ

Ծխական ուսումնարանների համար

		Ր. Կ.	
1. Դասատետր կրօնի	I տարի	— 25	25% զեղչ
2. » »	II »	— 30	
3. » »	III »	— 30	
4. Հին-ուխտ (ընդարձակ)		— 45	20% զեղչ
5. » (համառօտ)		— 35	
6. Նոր-ուխտ		— 40	
7. Գործք առաքելոց		— 40	

Ուսուցչաց համար

		Ր. Կ.	
8. Ուղեցոյց (մեթոդիկա) հինուխտի		1 75	33⅓% զեղչ
9. Ուղեցոյց (մեթոդիկա) նորուխտի		2 5	
10. Ուսուցման բովանդակութեան կրօնի Ա.		1 50	
11. Ուսուցման բովանդակութեան կրօնի Բ.		— 50	

Ծանուցարանները կարող են դիմել հետևեալ հասցէով.

1) Тифлисъ, священнику С. Саакянцъ, Коммерческое училище.
2) » Книжный магазинъ «Гуттенбергъ»
3) » «Центральный».

Դասագրքերը պահեստ վաճառվում է պ. Ա. Ալիքսանդր Ամիրդրեանցի մօտ (Караванъсарай Тамамшева, мануфактурный магазинъ А. Амирагова).

Ծանուցարաններ կարող են դիմել հեղինակին։

Սահակ քահ. Սաակեանց
յ. օ. յ.—օ. օր-մէջ. ա. ա. օ. 61—66

ԿԻՆ ԲԺԻՇԿ Ս. Զ. ՄԻՐԶՈՅԵԱՆ

ԱԶՔԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ընդունելութիւն ամեն օր, ժ. 2—3 և 5—7 երեկոյեան, իսկ տօն օրերին առաւօտեան ժամը 10—11. Ասլանովի փող. № 6.

(ա. օ.) 10—50

ԹԻՖԼԻՍԻ ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ

յայտնում է ի գիտութիւն բնակիչների, որ 1904 թուի դեկտեմբերի 4 ին, շաբաթ օր, Քաղաքային Ուպրավայի վարչութեան մէջ հրատարակել և աճուրդ պատրաստել և կազմաքաղաքական բոլոր ախտածառերը կատարելու քաղաքային հասարակական վարչութեան համար։

Պայմանները կարելի է տեսնել ամեն օր ՈՒՊՐԱՎԱՅԻ քարտուղարի մօտ։ 1—1

Արտիստական եր. ընդ. միութեան կիրակի № 8.

ՍԻՐՈՆԵԱՆՆ ԹԱՏՐՈՆ

Հինգշաբթի, դեկտեմբերի 1-ին վրայ պատմական ընկերութեան խումբ մասնակցութեամբ Պ. Ս. ԱԼԵՔՍԵԼ-ԱՍՏՈՒՆԻ կը ներկայացնէ

«ՈՒՐԻԵԼ ԱԿՈՍՏԱ»

Ողբերգութիւն 5 գործ. Հեղ. Գուցկովի։
Թարգմ. Բարքաձէի։
Մասնակցում է ամբողջ խումբը։
Սկիզբը երեկոյեան ժամը 8 ին։
Տոմսեր ընդունում են։
Հետևեալ ներկայացման կը լինի Գողիզայի բենեֆիսը։
Հերթական ռեժիսոր Վ. Աբրամեան։

Վաղը, հինգշաբթի, դեկտեմբերի 2-ի, բենեֆիս Ն. Ի. Սաքիճաննու, կը ներկայացվի ՌՈՐԻՍ ԳՈԴՈՒՆՈՎ, մասնակցութեամբ Լ. Ի. Դոնսկոյի, օպեր. 5 գործ. երաժ. Մուսորգսկու։

Ուրբաթ, դեկտեմբերի 3 ին կը լինի բենեֆիս թատրոնների արտիստուհի Ն. Ա. ՊԱԳԱՅԵԱ-ՆԻ երկրորդ ... և Վ. Ի. Լազարեվայի 3-րդ զերիչ ՊԻԿՕՎԱՅԱ ԴԱՄԱ։

Պատրաստվում են ներկայացնելու ՄԱՆԴԱՐԻՆԻ ՈՐԴԻ, օպեր. 1 գործ. երաժ. Կիւի. ՄԱՆՕՆ, օպեր. 5 գործ. երաժ. Մասընէ։
1—1 Կառավարիչ՝ Ի. Ա. Կէլեր

Զգուշացէք կեղծումներից
ԱՐՕՏԱՑԻԱԿԱՆ

ԲՈՐՆՕ-ՏԻՄՕԼԵԱՆ ՍԱՊՈՆ

Գ. Յ. ԻՐՊԻՆԻ

Ոչնչացնում է պիսակները, սպիտակութիւն, գեղին բծերը, պզուկները և պատռվածքներ և ներքնադեղն և ամէնայն բշտիկներ դէմ։ Մորթուն է տալիս ձևոց թարմ փափկութիւն, որպես ապահովութեան մաքրութեան, բարեզի առողջութեան։

ՈՍԿԻ ՄԵԴԱԼ 1893 թ-ի համար։

Կտորի գինը 50 կ., ½ կտորի 30 կ.։

Վաճառվում է բոլոր ամենուր դեղագործական մագազիններում և դեղատներում։

Գլխաւոր պահեստ ամբողջ Ռուսաստանի համար Գ. Յ. Իրպինի մօտ Մոսկվայում Ռեպս, Թիֆլիսում, Կավկազում մօտ, դեղագործական պահեստներում ամեն տեղ կավկասեան ընկերութիւնների մէջ, Ուսեբերանցի և Գրիգերին, պ. Գոգոպեոյի և Արիստակովի մօտ։ (1, 15) 23—24

Լոյս տեսաւ
Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ

ԼՌՈՒԹԻՒՆԸ

(Վէպ)

Գինն է 60 կոպ.

Ծախսով լոյս կը տեսնի «Պաւերներ» Բ. հրատ. Դիմել՝ Թիֆլիսի հայ գրավաճառներին և հեղինակին՝ Редакція „Мурчъ“, Тифлисъ.

☞ **При каждомъ № „НИВЫ“**, независимо отъ другихъ приложеній, **подписчики получатъ по одной книгѣ,** а новые подписчики, выписывающіе также (за 2 р. 50 к., съ перес. 3 р.) первыя 20 книгъ Шеллера-Михайлова за 1904 г., получатъ ихъ при первомъ № „Нивы“ 1905 г. ☜

ОТКРЫТА ПОДПИСКА
НА 1905 ГОДЪ
(36-й годъ изданія)
на еженедѣльн. иллюстрирован.
ЖУРНАЛЪ
со многими приложеніями

НИВА

СПЕЦІАЛЬНЫЕ КОРРЕСПОНДЕНТЫ НА ТЕАТРѢ ВОЕННЫХЪ ДѢЙСТВІЙ: академ. **Н. С. Самокишъ,** художн. **В. А. Табуринъ,** фотографъ **В. К. Булла.**

Гг. подписчики „НИВЫ“ получатъ въ теченіе **1905** года:

52 №№ художественно-литературнаго журнала „НИВА“, заключающаго въ себѣ въ теченіе года до 2000 столбцовъ текста и 1200 гравюръ, рисунковъ и художественныхъ снимковъ.

40 КНИГЪ „Сборника Нивы“ (каждая отъ 10—15 листовъ, а въ общемъ около 8.000 страницъ), отпечатанныхъ четкимъ шрифтомъ, на хорошо глазированной бумагѣ и содержащихъ:

ПОЛНАГО СОБРАНІЯ СОЧИНЕНІЙ
ПЕРВЫЯ **10** КНИГЪ **М. Е. САЛТЫКОВА-ЩЕДРИНА**
(„Губернскіе очерки“, „Помпадуры и помпадурши“, „Господа Головлевы“ и друг.). Съ портретомъ автора и „Матеріалами для біографіи“, **К. К. Арсеньева.**
(Цѣна полн. собр. въ отдѣльной продажѣ съ перес. **21 руб.**).

ПОЛНАГО СОБРАНІЯ СОЧИНЕНІЙ
ОСТАЛЬНЫЯ **30** КНИГЪ **А. К. ШЕЛЛЕРА-МИХАЙЛОВА**
Подъ редакціею и со вступительною статьею **А. М. Скабичевскаго.**
(Цѣна полн. собр. въ отдѣльной продажѣ съ перес. **27 руб.**).

12 КНИГЪ „Ежемѣсячныхъ литературныхъ и популярно-научныхъ Приложеній“, содержащихъ романы, повѣсти, разсказы, популярно-научныя и критическія статьи современныхъ авторовъ и отдѣлы библіографіи, смѣси, шахматовъ и шашекъ, задачъ и разн. игръ. До 2000 столбц. текста съ рисунк.

12 №№ „Парижскихъ Модъ“. До 200 столбцовъ текста и 300 модныхъ гравюръ. Съ почтовымъ ящикомъ для отвѣтовъ на разнообразные вопросы подписчиковъ.

12 ЛИСТОВЪ рисунковъ (около 300) для рукодѣльныхъ, выпильныхъ работъ и для выжиганія и до 300 чертежей выкроекъ въ натуральную величину.

1 „СТѢННОЙ КАЛЕНДАРЬ“ на 1905 годъ, отпечатанный въ 10 красокъ.

ПОДПИСНАЯ ЦѢНА „НИВЫ“ со всѣми приложеніями на годъ:

въ С.-Петербургѣ: безъ доставки—**6 р. 50 к.** съ доставкой—**7 р. 50 к.** Безъ доставки: 1) въ Москвѣ, въ конторѣ Н. Печковской—7 р. 25 к.; 2) въ Одессѣ, въ книжн. магаз. „Образованіе“—7 р. 50 к.

Съ пересылкою во всѣ мѣста Россіи . . . . 8 р. За границу—**12 р.**

ДОПУСКАЕТСЯ РАЗСРОЧКА ПЛАТЕЖА ВЪ 2, 3 и 4 СРОКА.

☞ Новые подписчики, желающіе получить, кромѣ „Нивы“ 1905 г. со всѣми ея приложеніями, еще **ПЕРВЫЯ 20 книгъ А. К. ШЕЛЛЕРА-МИХАЙЛОВА за 1904 г.,** доплачиваютъ единовременно при подпискѣ: безъ доставки въ С.-Петербургѣ—2 р. 50 к., безъ дост. въ Москвѣ и Одессѣ 2 р. 75 коп.; съ дост. въ СПБ. и съ пересылкой иногороднымъ и за границу—3 руб. ☜

Иллюстрированное объявленіе о подпискѣ высылается безплатно.

Адресъ: С.-Петербургъ, въ Контору журнала „НИВА“, улица Гоголя, № 22.

Բ ա գ ո ւ ա յ ք ա ժ ա ն մ ո ւ ն ք ո ւ մ
«Պարապետի վրա»

Եղբայրք ՄԷԼԻՔ-ՄԱՐՈՒԹԵԱՆՑՆԵՐԻ

խանութում ստացված է մեծ քանակութեամբ ընծաների համար շքեղ արկղներ, երեխայի մկրտութեան համար զարդարված շապիկներ, պսակի սարքեր, փաղաններ, ծաղիկներ, մոմեր և այլն։ Կանանց գլխի սարքեր, աղլուխներ, չթեխաներ, հաշխաներ։ Շարունակ ստացվում են ձմեռվայ տաք ապրանքներ։ Դրսի պատուէրները կատարվում են ճշգութեամբ։
(Կ.Հ.) 23—30

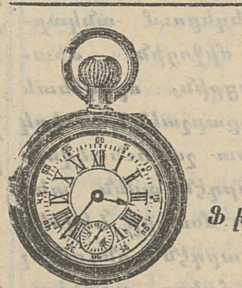

Փախանչեցէք եւ համոզվեցէք

Մ. ԱՆԿԵՐ

Ֆիրմայի ժամացոյցների մեխանիզմի ամրութեան և բանելու ճշգութեան մէջ։

Յանձնարարում եմ 10 րուբլիով՝ ճանապարհածախսը հետը հետևեալ 10 իրերը. 1) Տղամարդկանց գրպանի ժամացոյց՝ պատուագոյն սև պողպատից, ոսկէ զարդարանքով, լարվող առանց բանալիի. 2) Ամերիկական ոսկուց սնամէջ շղթայ. 3) Պարիզեան բրելոկ «Կողմնացոյց» նոր ոսկուց. 4) Տղամարդու մատանի 56 պրօբի ոսկուց, ակով, նուրբ աշխատանք. 5) Իսկական անգլիական ոսկուց պորտ-պապիրոս կամ պորտ-ծխախոտ. 6) Կանանց գրպանի ժամացոյց սև ագռաւագոյն պողպատից, ոսկէ զարդերով, առանց բանալիի լարվող. 7) Վզից կախելու շղթայ ամերիկական ոսկուց, շարժիչով. 8) Կանանց մատանի 56 պրօբի ոսկուց, ակով, նոր աշխատանք։ 9) Մի զոյգ արծաթէ նորաձև օղեր։ 10) Իսկական անգլիական կաշուց գօտի՝ վերջին մօդայի, պրեաժկայով, նուրբ գործ, կամ դրա փոխարէն՝ կանանց քսակ զամշից, գօտուն կից կրելու համար։ Նոյնպիսի ժամացոյց՝ կափարիչով, բոլոր պարագաներով—2 ր. աւելի։ Ժամացոյցն ուղարկվում է սարքված-պատրաստ, 5 տարի ճիշդ բանելու գրաւականով։ Պահանջները կատարվում են անյապաղ, վերադիր վճարով, առանց գրաւականի։ Գրագրութիւնը միայն ռուսերէն։ Հասցէ— Торговой фирмѣ М. Анкеръ, Варшава, Кармелитская № 23. (№ 15973) 1, 15 5—5

Дозволено цензурою. Тифлисъ, 30-го ноября 1904 г. Տպարան «ՀԵՐՄԷՍ» Ընկ. Типогр. Т—ва С. Назарянца и К. п. ф. «ГЕРМЕСЪ». Мад. ул. № 15.